

תמוז תשע"ד
יולי 2014

גיליון 7

מידעון המחלקה לגאוגרפיה

geography
על המפה

ראשית דבר

הגיליון השביעי של "על המפה" מסכם שנה של פעילות המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית. כדרכה של אוניברסיטה, הפעילות באה לידי ביטוי במחקר ובהוראה, ולצד מחקרים ופרסומים חדשים במגוון התחומים השונים הנחקרים במחלקה לגאוגרפיה, אפשר לקרוא במידעון על פרויקטים חדשים ואירועים במחלקה, להכיר את תלמידי המחקר, את הזוכים בפרסי הצטיינות ועוד. תודות לפרופ' נעם שובל שהכניס אותי לרזי המידעון ולראשות המחלקה ולכל העושים במלאכת ההכנה: לשלי עמיר על הסיוע בעריכה, למירי שמידע על העיצוב הגרפי, לדיאן מילר על הצילומים באירועי המחלקה, לשרה פוקס על העריכה הלשונית ולדיינה גליקמן על תרגום המידעון ועריכת הגרסה האנגלית שלו. בברכה, פרופ' אפרת מורין, ראש המחלקה.

מפגש בוגרים
יום העיון השנתי
21.11.2013

מפגש בוגרים ויום עיון השנתי של המחלקה לגאוגרפיה

יום עיון ומפגש בוגרים שנתי של המחלקה לגאוגרפיה התקיים ב-י"ח בכסלו תשע"ד, 21 בנובמבר 2013, במסגרת מסורת חדשה שהחלה לפני שנה.

כמאה ועשרים בוגרים, סטודנטים ואנשי סגל השתתפו ביום העיון, שהחל בשעות הצהריים בארבעה סיורים ברחבי ירושלים בנושאים מגוונים שמשקפים את העבר והעתיד של העיר מעל הקרקע ומתחתיה. את הסיורים הדריכו בוגרים ואנשי סגל של המחלקה, גב' מיכל ביטון, מר עפר גרידינגר, מר אמנון ארבל, גב' ברכה סליי ופרופ' עמוס פרומקין. אחר הצהריים התכנסו כולם לטקס חגיגי באולם הסנאט, ובו חולקו פרסים ומלגות לסטודנטים מצטיינים של המחלקה ובכלל זה לעוזרי הוראה מצטיינים, מלגות נסיעה לחו"ל, מלגת קאבאליון, פרס הצטיינות בגאואינפורמטיקה ופרס לזכרו של פרופ' דב ניר.

בהמשך התקיים הפאנל המרכזי שעסק בסוגיית פינוי שדה דב ותכנית הרכבת לאילת בהיבט של פיתוח הפריפריה. משתתפי הפאנל כולם הם בוגרי המחלקה לגאוגרפיה: מר ניר פפאי מהחברה להגנת הטבע, פרופ' שאול קרקובר מאוניברסיטת בן גוריון, פרופ' ערן פייטלסון חבר סגל המחלקה, ד"ר גבי גולן סגן מזכיר הממשלה וגב' אורלי אראל סגנית מהנדס העיר ומונהלת אגף תכנון העיר בעיריית תל אביב - יפו. את הפאנל הנחתה ד"ר גלית כהן בלנקשטיין.

יום עיון ומפגש הבוגרים הבא מתוכנן ליום חמישי י"ב בכסלו תשע"ה 4 בדצמבר 2014.

[סיכום הדיון בפאנל המרכזי]

[נאומה של נעמי כגן]

בוגרים המעוניינים לקחת חלק בארגון בוגרי המחלקה לגאוגרפיה ובניהול פעילויות ארגון הבוגרים מוזמנים ליצור עמנו קשר.

sarita@savion.huji.ac.il

אירוע היסוד של הקליניקה האורבנית- האוניברסיטה: שכנה טובה?

האוניברסיטה היא מוסד עוגן שמשפיע השפעה של ממש על סביבתו הפיזית: בידה שטחים ומבנים, היא משמשת יעד להגעה בתחבורה, היא מעסיקה עובדים רבים, והיא מייצרת ידע בנושאים מקומיים כגון חינוך וחברה. האם האוניברסיטה היא שכנה טובה? כיצד העיר אמורה להתייחס לאוניברסיטה שבשטחה? אלה השאלות שעמדו במוקד אירוע היסוד של הקליניקה האורבנית שהתקיים בינואר 2014. לאחר דברי פתיחה של דיקנית הפקולטה למדעי החברה, פרופ' רוד ויניצקי-סרוסי, שוחחו על נושא האוניברסיטה והעיר

פרופ' רוד ויניצקי-סרוסי

שני ראשי ערים - ניר ברקת ורון חולדאי, שני נשיאי אוניברסיטאות - פרופ' מנחם בן ששון (האוניברסיטה העברית) ופרופ' נחמיה פרידלנד (המכללה האקדמית תל אביב - יפו), וחברת הכנסת סתיו שפיר. הבדלי הגישות היו ניכרים: ראש עיריית ירושלים ונשיא האוניברסיטה העברית ראו באוניברסיטה העברית קודם כל גורם משיכה לעיר, לסטודנטים ולסגל המחפשים מצוינות. לעומת זאת, המכללה האקדמית תל אביב-יפו הוקמה בראש ובראשונה למען משימה חברתית של התחדשות יפו. ח"כ סתיו שפיר הציעה להקשיב לממשלות הסטודנטים לחיות בקהילה, כפי שהדברים באו לידי ביטוי במאהלי המחאה בקיץ 2011, וליצור תנאים לכך בעזרת הסדרת שכירות לטווח ארוך.

האירוע היה יריית הפתיחה לעיסוק בסוגיה השנתית של הקליניקה. בהמשך הסמסטר עסקה הקליניקה בנושא האוניברסיטה כשכנה במסגרת שני קורסים במחלקה לגאוגרפיה. הסטודנטים והסגל חקרו את הקשר בין הר הצופים לבין השכונות הצמודות אליו: הגבעה הצרפתית ועיסויה, וגיבשו המלצות למקבלי ההחלטות.

הקליניקה האורבנית הוקמה השנה בפקולטה לחברה, בשיתוף המחלקה לגאוגרפיה והמכון ללימודים עירוניים ואזוריים, במטרה לגשר בין הידע באקדמיה ובשטח, לשם מדיניות תכנונית הוגנת ושוויונית יותר. המנהלת האקדמית ומייסדת הקליניקה היא ד"ר אמילי סילברמן, חברת סגל במחלקה לגאוגרפיה, המתמחה בתחומי מדיניות דיוור, התחדשות עירונית, היבטים חברתיים של תכנון פיזי ופיתוח קהילתי. במסגרת הקליניקה עוסקים סטודנטים, אנשי סגל ובעלי תפקידים בתחומים נוספים הקשורים להטמעת שיקולים חברתיים בתכנון, כגון התחדשות עירונית ופינוי-בינוי, דיוור בר השגה, הכשרת עובדים קהילתיים להשתתפות בתכנון ועוד. אפשר לקרוא עוד באתר:

<http://urbanclinic.huji.ac.il/>

ד"ר אמילי סילברמן

מחקרים ופרסומים

פרופ' ריכב (בוני) רובין /

מפות יווניות אורתודוכסיות של ארץ ישראל וירושלים מהמאות ה-17 וה-18.

Greek Orthodox maps of Jerusalem and the Holy Land from the 17th-18th centuries.

פרופ' ריכב (בוני) רובין

מחקר שנעשה בסיוע הקרן הלאומית למדע (ISF) מנתח קבוצת איקונות שצוירו במהלך המאות השבע-עשרה והשמונה-עשרה במנזריה של הפטריארכיה היוונית אורתודוכסית של ירושלים, שהן למעשה מפות המציגות את ירושלים וארץ הקודש. מפות אלה צוירו בסגנון האופייני לאומנות הכנסייתית והן שונות מאוד מהמפות המוכרות לנו שהיו נפוצות במערב מראשית ימי הדפוס. לקבוצת "מפות-איקונות" מאפיינים ייחודיים מבחינת התוכן, מבחינת התפיסה הכרטוגרפית ומבחינת איקונוגרפיה. הן צוירו בירושלים ונמכרו לעולי רגל שלקחו אותן כמזכרת קודש, וכך נפוצו ברחבי העולם.

אחת המפות-איקונות שמורה במוזיאון בעיר סומיור בצפון מערב צרפת. בראשה כתובת ביוונית "העיר הקדושה ירושלים והמקומות הקדושים שלה 1704". בחלקה התחתון נראה הים התיכון מיפו (משמאל) ועד עזה; ובחלקה העליון הכנרת, הירדן וים המלח. בתוך נהר הירדן נראית טבילתו של ישו בידי יוחנן המטביל. בחלק השמאלי העליון נראה הר תבור, שם התרחש נס ההשתנות של ישו, ובחלק הימני נראים כנסיית המולד בבית לחם ומנזר מר-סבא במדבר יהודה. בחזית התיאור נראה מנזר המצלבה. כך נוצרת מסגרת מפתית המגדירה את המזרח למעלה, הדרום מימין והצפון משמאל. בתוך מסגרת זו מוצגים מקומות קדושים ומסורות קודש נוספות.

במרכז האיקונון צויר של ירושלים המוקפת חומה בתבנית זיג-זג ובה שערי העיר. במרכז החומה המערבית נראה שער יפו ועל ידו מצודת העיר המכונה "ביתו של דוד" ובתוך החומה המזרחית העיקריים בעיר, כיפת הסלע ומסגד אל-אקצא. במרכז העיר ובקנה מידה גדול מצויר מעין חתך של כנסיית הקבר הקדוש. באגף השמאלי נראית כיפת הרוטונדה ותחתיה קבר ישו ודמותו קם מקברו. בחזית הכנסייה, נראה הפתח הכפול של כנסיית הקבר ומעליו נראית משיחתו של ישו על גבי אבן המשיחה המצויה מפנים לפתח זה. מעליו נראית כיפת הקתוליקון, שהוא האולם המרכזי של כנסיית הקבר, ובו מצוינים גם את האומפלוס - טבור העולם. ימינה יותר נראית בבירור הקפלה של הגולגותא עם דמותו של ישו על הצלב.

מעל חומתה המזרחית של ירושלים נראים אתרים אחדים הסמוכים לירושלים (משמאל לימין): קבר מרים בגת שמנים, פסגת הר הזיתים ומקום העלייה לשמים, תפילתו של ישו בגן של גת שמנים, יד אבשלום וקבר זכריה (שזוהה במסורת הנוצרית כמקום קברו של יעקב אחי ישו), מאחוריהם ומעליהם בית-עניה, השילוח המצויר כמערה ובה מדרגות, הכפר לאזריום או עזריה הוא מקום ביתו של לאזארוס, ועין רוגל המוזכר בחיבורים היווניים בשמו הערבי "באר איוב".

מאמר מפורט המציג קבוצה של מפות-איקונות כאלה ומנתח את תוכן פורסם לפני חודשים אחדים בכתב עת אינטרנטי בינלאומי העוסק במפות, בכרטוגרפיה ובממ"ג.

Rehav Rubin, Greek-Orthodox maps of Jerusalem from the seventeenth and eighteenth centuries, *e-Perimtron*, Vol. 8, No. 3, 2013 [106-132],

<http://www.e-perimtron.org/>

פרופ' עמוס פרומקין / אבן המלכים: גילוי מחצבות בהט בישראל

פרופ' עמוס פרומקין

משקעי מערות שימשו בתקופות קדומות לייצור חפצים יקרי ערך, ששקיפותם החלקית ושיכובם המיוחד שיוו להם מראה יוקרתי. בספרות האגיפטולוגית והארכיאולוגית נקרא חומר זה בדרך כלל 'אלבסטר', והמינוח הארכאולוגי העברי המקובל הוא 'בהט'.

בחפירות ארכאולוגיות התברר כי כלי בהט הופיעו לראשונה בארץ ישראל בכמויות קטנות בסוף התקופה הכלכליתית ובתקופת הברונזה הקדומה. הופעתם הגיעה לשיאה בתקופת הברונזה התיכונה והמאוחרת, דעכה בתקופת הברזל, ופסקה אחרי התקופה הרומית-ביזנטית. במיוחד התפרסם אמבט הבהט של הורדוס שהוצג לאחרונה בתערוכה במוזיאון ישראל.

כלי בהט שהתגלו בדרום הלבנט יוחסו עד כה לייבוא ממצרים, בהעדר מידע על מקורות מקומיים של בהט. מחקר חדש שבוצע במרכז לחקר מערות במחלקה לגאוגרפיה מציע פתרון לשאלת המקור המקומי של הבהט, בעקבות גילויין של מחצבות בהט במערות תאומים ועבוד במערב ההר של ישראל. מערות התאומים ועבוד הן מערות קארסטיות גדולות ממדים במערב ההר המרכזי של ישראל. בשתי המערות אולם מרכזי גדול, עשיר במשקעי מערות ונוח יחסית לכניסה וחציבה, שבו נחצבו בעבר משקעים אלה. תחילת השימוש במחצבה בתאומים תוארך באופן רדיומטרי לתקופת הברונזה התיכונה. במערת עבוד התגלה עמוד בהט גדול שסותת היטב והושאר במערה, אולי בגלל פגם שהתגלה בו. מחצבות הבהט שהתגלו בישראל קטנות ביחס למקבילות במצרים. מחצבות אלה הן הראשונות שהתגלו בדרום הלבנט, ומלמדות כי מחצבות נוספות עשויות להתגלות בעתיד בחלק הים-תיכוני של אזור זה, שהינו עשיר במערות נטיפים. מחצבות אלה הן מוקד חשוב להבנת המקורות, שיטות החציבה, טכנולוגיית הייצור והתפוצה של חפצי בהט באזורנו, ויש להן השלכות גם להבנת קשרים מסחריים, טכנולוגיים ותרבותיים בין דרום הלבנט לאזורים סמוכים בימי קדם. המחקר הנוכחי פותח צהר לשאלות נוספות רבות שעליהן יהיה אפשר להשיב רק לאחר מחקר יסודי נוסף שישלב בין לימוד המחצבות לבין חפצי בהט שנמצאו באתרים ארכאולוגיים.

Frumkin, A., Bar-Matthews, M., Davidovich, U., Langford B., Porat R., Ullman M., Zissu, B., (2014). 'In-situ Dating of Ancient Quarries and the Source of Flowstone ('calcite-alabaster') Artifacts in the Southern Levant'. *Journal of Archaeological Science* 41, 749-758.

נדב פלג ופרופ' אפרת מורין /

הערכת השפעות שינויי אקלים על משטר הזרימה של נחלי רמות מנשה

נדב פלג

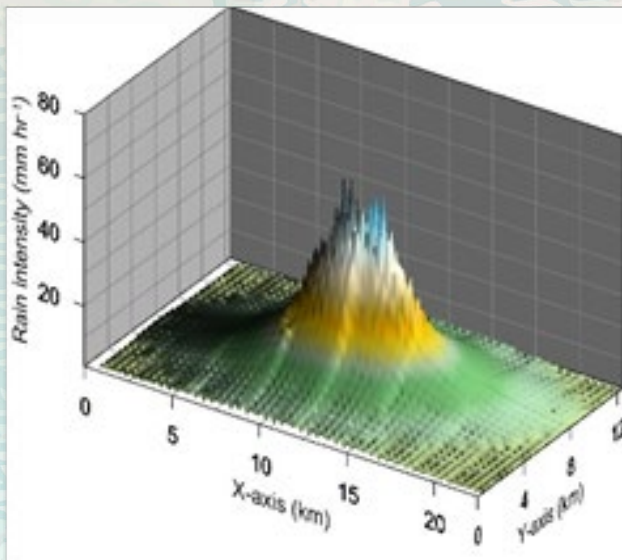

פרופ' אפרת מורין

מודלים אקלימיים גלובליים חוזים מגמת ירידה בכמויות המשקעים ומגמת עלייה בטמפרטורות באזורינו במהלך המאה הקרובה. כיצד עשויים להשפיע שינויים אלו על סופות הגשם הפוקדות את ישראל ועל המשטר ההידרולוגי באגני ההיקוות השונים? המחקר שנעשה במסגרת הדוקטורט של נדב פלג בדק שאלה זו לאזור המחקר של רמות מנשה. במסגרת המחקר פותח מודל סטוכסטי, המכונה "מנוע מזג אויר", המייצר נתוני סופות גשם סינטטיות בפירוט גבוה בזמן ובמרחב (רבע קמ"ר ו-5 דקות) ובעלות תכונות עתיות ומרחביות המתאימות למאפייני נתוני הגשם המדודים. מאפיינים אלו התקבלו מניתוח נתוני גשם ממכ"ם מטאורולוגי. תכונות הגשם המיוצר על ידי מנוע מזג האוויר מושפעות מהמצב הסינופטי, ומצבים אלו והשתנותם לאורך הזמן נקבעים על ידי קישור למודלים אקלימיים. בדרך זו מסוגל מנוע מזג האוויר לייצר נתוני סופות גשם בתנאי האקלים הנוכחיים ובתנאי אקלים חזויים על פי המודלים הגלובליים. בגישה זו מבצעים תהליך שנקרא **downscaling** המעביר את הסקלה מסדר גודל של עשרות אלפי קמ"ר ומספר שעות במודלים האקלימיים הגלובליים (GCM) לסקלה קטנה מקמ"ר ודקות אחדות בנתוני הגשם. סקלה זו היא המתאימה להעריך השפעות הידרולוגיות באגני היקוות בגודל של עשרות קמ"ר האופייני לישראל. במנוע מזג-האוויר הודגש בייחוד ייצור רכיב הגשם הקונבקטיבי, שהינו לרוב המניע ליצירת שיטפונות באגני ההיקוות בישראל. השינויים החזויים במערכות הסינופטיות באזורנו לאמצע המאה הנוכחית נבחנו באמצעות מודלים גלובליים ששימשו לדוח החמישי של ה-IPCC. נתונים אלו הוטמעו במנוע מזג-האוויר ליצירת מפות גשם סינטטיות עבור האקלים הקיים ועבור אמצע המאה הקרובה בתרחישים שונים, ושולבו במודל הידרולוגי המדמה את הזרימות בנחלי דליה ותנינים בכדי לבחון את השינוי הצפוי במשטר

ההידרולוגי באגני ההיקוות. המחקר התמקד רק בשינויי אקלים הקשורים בשכיחות הופעה של מצבים סינופטיים גשומים והשפעתם על כמויות גשם ונפחי זרימה. התוצאות מצביעות על ירידה ממוצעת של 15% - 18% בכמויות המשקעים השנתיות עבור אזור רמות מנשה ולירידה ממוצעת של 45% - 47% בנפחי הזרימות בחלק העליון של אגני ההיקוות של דליה ותנינים לאמצע המאה הנוכחית בהשוואה לתחילת המאה.

המחקר מומן על ידי גופים שונים (האקדמיה הלאומית למדעים, המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, קרן הקיימת לישראל ורשות המים), ועד כה פורסמו ממנו מאמרים הבאים (מאמרים נוספים בכתובה):

Peleg N., and Morin E. (2012) 'Convective Rain Cells: Radar-Derived Spatio-Temporal Characteristics and Synoptic Patterns Over the Eastern Mediterranean'. *J. Geophys. Res.*, 117, D15116, doi:10.1029/2011JD017353.

Peleg N., Ben-Asher M., and Morin E. (2013) 'Radar Subpixel-Scale Rainfall Variability and Uncertainty: Lessons Learned from Observations of a Dense Rain-Gauge Network'. *Hydrol. Earth Syst. Sci.*, 17, 2195–2208, doi:10.5194/hess-17-2195-2013.

Peleg N., and Morin E. (2014) 'Stochastic Convective Rain-Field Simulation using a High-Resolution Synoptically Conditioned Weather Generator (HiReS-WG)'. *Water Resour. Res.* doi: 10.1002/2013wr014836

ספרים שראו אור לאחרונה

ספרם של נעם פרי ופרופ' רות קרק:

מוזיאונים אתנוגרפיים בישראל, הוצאת אריאל, ירושלים, 2014

נעם פרי

פרופ' רות קרק

הקמתם, התפקיד החברתי-ההיסטורי שהם ממלאים, וקשריהם עם הקהילות שהם מייצגים.

נעם פרי הוא מרצה לזכויות אדם באוניברסיטת סן-חוזה בקליפורניה. הוא בעל תואר שני בגאוגרפיה, תכנון וסביבה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. הוא משלים דוקטורט בתוכנית ללימודי משפט ומדיניות ציבורית באוניברסיטת נורת' איסטון בבוסטון, בנושא הסחר העולמי בבני אדם ועבדות מודרנית.

רות קרק היא פרופסור אמריטה מן המניין במחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים. פרופ' קרק כתבה וערכה עשרים וחמישה ספרים ופרסמה כמאתיים מאמרים. היא מכהנת בוועדות היגוי ובוועדות אקדמיות של מוזיאונים ותערוכות, הגתה ולימדה קורס במוזיאולוגיה, ואצרה תערוכה על אמריקה וארץ הקודש בספרייה הלאומית.

ספרו של ריכב (בוני) רובין:

"צורת הארץ: ארץ ישראל במפה העברית מרש" ועד ראשית המאה העשרים"
הוצאת יד בן-צבי, ירושלים, 2014

פרופ' ריכב (בוני) רובין

הספר מציג את תולדותיהן של המפות העבריות של ארץ ישראל שנוצרו בהקשרים יהודיים ומנתח את הקווים העיקריים בהתפתחותן. המפה העברית הראשונה של ארץ ישראל שורטטה בידי רש"י. בעקבותיה שורטטו ונדפסו בידי יהודים מפות רבות, שהציגו את ארץ ישראל וגבולותיה, את מסעי בני ישראל במדבר, את נחלות השבטים, וכן נושאים מקראיים ותלמודיים נוספים. מפות אלה נכללו והודפסו בכתבי הקודש ובספרות הפרשנית, בהגדות של פסח, בספרי שאלות ותשובות, בחיבורים רבניים ומשכיליים שונים. רבים ממחברי המפות לא הכירו את הגאוגרפיה של הארץ, ולכן משקפות מפותיהם את תפיסותיהם ואת השקפותיהם על הארץ וגבולותיה, ולא את מראה הריה ועמקיה לאשורם.

המפה העברית התפתחה לאורכם של שני צירים: הציר המסורתי, שראשיתו במפת רש"י מאופיין במפות סכמטיות, המעוצבות כמלבנים וכריבועים פשוטים ללא כל עיטורים אומנותיים. הציר השני מאופיין במפות שצוירו בעקבותיהם של כרטוגרפים נוצריים. מחברי מפות אלו העתיקו את התבנית הגאוגרפית של הארץ ואת העיטורים האומנותיים הרבים, כשהם מתאימים אותן למסורת היהודית. במאה התשע-עשרה, עם ההשכלה, התפתחו מפות מודרניות, שהסתמכו על הידע הגאוגרפי והכרטוגרפי שנצבר במהלך המחקר הגאוגרפי במאה זו.

המפה העברית התפתחה לאורכם של שני צירים: הציר המסורתי, שראשיתו במפת רש"י מאופיין במפות סכמטיות, המעוצבות כמלבנים וכריבועים פשוטים ללא כל עיטורים אומנותיים. הציר השני מאופיין במפות שצוירו בעקבותיהם של כרטוגרפים נוצריים. מחברי מפות אלו העתיקו את התבנית הגאוגרפית של הארץ ואת העיטורים האומנותיים הרבים, כשהם מתאימים אותן למסורת היהודית. במאה התשע-עשרה, עם ההשכלה, התפתחו מפות מודרניות, שהסתמכו על הידע הגאוגרפי והכרטוגרפי שנצבר במהלך המחקר הגאוגרפי במאה זו.

הכירו את תלמידי המחקר

עזריאל יחזקאל

סיימתי את לימודי לתואר בוגר בחוג לגאוגרפיה במדור הפיזי ובחוג לארכיאולוגיה בהתמחות בתקופת הברזל ובתקופה הקלאסית. נולדתי וגדלתי בירושלים. בהרי יהודה, החצר האחורית של שנות התיכון, נובעים עשרות מעיינות שכבה, שלחלק ניכר מהם נחפרו אי שם בהיסטוריה נקבות/נקרות להגדלת הספיקה. תחום מעיינות השכבה משך אותי מגיל צעיר.

במסגרת לימודי התואר השני שהתחלתי בשנה שעברה תחת הנחייתו של פרופסור פרומקין, התחלתי בכתיבת עבודת מוסמך שעוסקת בשני היבטים במעיינות השכבה. ההיבט הראשון הוא נושא תארוך ראשית הופעת הטכנולוגיה של פיתוח מעיינות נקבה. במחקר מקובל לשייך את התופעה לתקופה הרומית. לשם כך (מלבד עבודת ספרייה) ערכתי קידוח של גלעיני טופה בשני מעיינות נקבה, בניסיון לתארך בצורה רדיומטרית את ראשית זרימת המים בנקבה, ולהקדים את תארוך ראשית הופעת מעיינות הנקבה לתקופת הברזל. ההיבט השני של עבודת המוסמך עוסק בהשפעת השינוי בכמות המשקעים השנתית על ספיקת מעיינות השכבה. לרוב מעיינות השכבה ישנן ברכות אגירה, ומפלס המים בברכה בסוף החורף הוא המדד לספיקה. בניתי מאגר מידע מבוסס תצפיות ותמונות של בריכות האגירה, המתפרש על תקופה של עשר שנים (2003-2013), תקופה שיש בה שינויים משמעותיים באקלים האזורי. כאשר משווים את כמות המים בברכות לאורך השנים לכמות המשקעים בכל שנה ניתן ללמוד רבות על 'דפוסי התנהגות' של מעיינות שכבה שונים.

מלבד הלימודים לתואר מוסמך, אני עוזר הוראה בקורס "מבוא לגיאומורפולוגיה וסיכונים טבעיים"; עבדתי ברשות העתיקות כארכיאולוג; וכמו כן לומד לשם קבלת תעודת מורה דרך. מערך מחקר במסגרת עבודת המוסמך עוסק בלימוד ואפיון השפעת השינוי בכמות המשקעים השנתית על ספיקת מעיינות שעונים בהרי יהודה.

עדי פרי

את לימודי האקדמאיים התחלתי בשילוב דיסציפלינות רוח וחברה, במחלקה לגאוגרפיה ובחוג להיסטוריה של עם ישראל. במהלך התואר הראשון נפתחו לפניי תחומי ידע מרתקים בתחום הגאוגרפיה העירונית, ואף הרחבתי את לימודי במסגרת החטיבה בגאואינפורמטיקה.

לקראת סוף הלימודים לתואר הראשון החלתי לעבוד כמתמחה באגף תכנון העיר בעיריית ירושלים, ונחשפתי לסוגיות מורכבות הקשורות לתכנון העיר ולתפקודה היומיומי. כדי להעמיק את ידיעותי ולחדד את החשיבה הביקורתית והיצירתית, החלטתי להמשיך ישירות לתואר שני במחלקה לגאוגרפיה ובמכון ללימודים עירוניים ואזוריים, בד בבד עם המשך עבודתי בעירייה במשרת סטודנט.

עבודת המחקר שלי, בהנחיית פרופ' נעם שובל, עוסקת בפיתוח תיירות בערים היסטוריות בישראל משנות ה-60 ועד ימינו, על רקע ניסיונות חוזרים ונשנים לפיתוח ערים תוססות, שיש בהן ריבוי תיירים ופעילות מסחרית ותרבותית. המחקר מתמקד בתכניות פיתוח התיירות כאחד הגורמים המסבירים את חוסר ההצלחה של הפיתוח התיירותי בארץ, ביחס לציפיות. המחקר שואף לתרום לא רק למחקר התיאורטי על התפתחות רציונאל תכנון התיירות בערים היסטוריות בארץ, אלא אף לשיפור מדיניות פיתוח התיירות בעתיד.

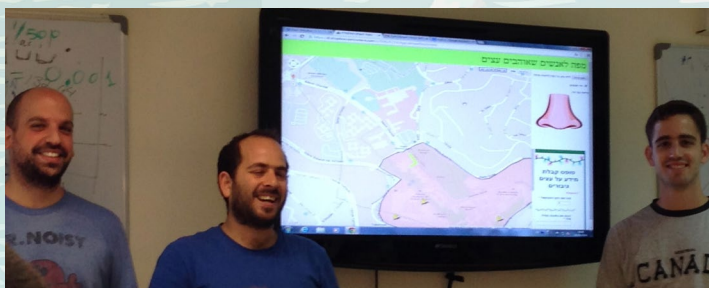
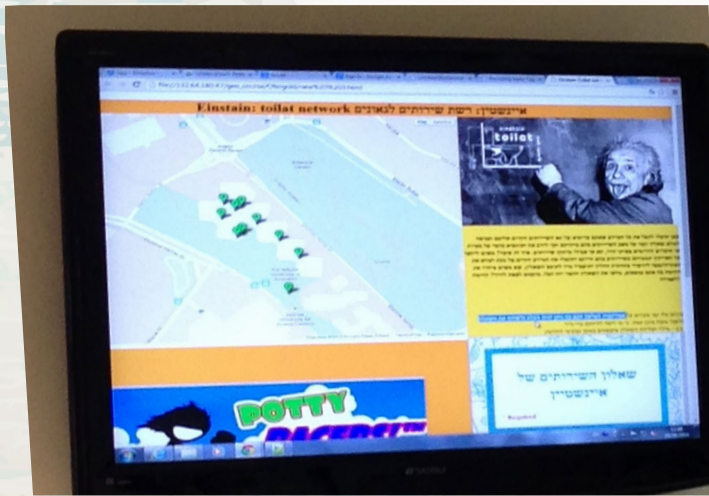

עזריאל יחזקאל

עדי פרי

מה חדש בחטיבה לגאואינפורמטיקה

לפני חמש שנים השיקה המחלקה לגאוגרפיה חטיבה לתלמידים מצטיינים לתואר ראשון, אשר במסגרתה התלמידים לומדים בצורה מרוכזת את נושאי הגאואינפורמטיקה השונים בצורה מוגברת. בין הנושאים, למשל, מערכות מידע גאוגרפיות (ממ"ג), חישה מרחוק, שיטות איתור, כריית נתונים תכנות בשפת פייתון, סטטיסטיקה מרחבית ועוד. בימים אלה מסיימים 12 תלמידים את המחזור הרביעי של החטיבה.

פרויקט הסיכום של תלמידי החטיבה השנה היה בניית אתר שייתן מענה לדרישה של מיפוי פונקציות שונות בקמפוס הרצופים, כגון מזכירות חוגים, כדי להקל על ההתמצאות ולשפר את השירות הניתן לתלמידים ולחברי הסגל. התלמידים יצרו מפה אינטראקטיבית המאפשרת לקבל מידע וליצור קשר עם הגופים השונים על ידי טופס ברשת.

בשנים האחרונות החל שיתוף פעולה פורה בין המרכז לגאוגרפיה חינוכית במחלקה לבין המרכז למיפוי ישראל (מפ"י). במסגרת זו החלו השנה שני תלמידים מצטיינים (מאיר צור ויונתן צברי) מהחטיבה לגאואינפורמטיקה את עבודתם במפ"י במסגרת תכנית עתידים. אנו מקווים כי בשנים הבאות ייקלטו תלמידים נוספים במפ"י במסגרת פרויקט זה. תכנית עתידים לתעשייה הינה פרויקט תעסוקתי-חברתי אשר החל לפעול בשנת 1999 על ידי עמותת "ידידי עתידים" בשיתוף צה"ל, משרדי הממשלה, האקדמיה והמגזר העסקי-תעשייתי. התמיכה של התכנית כוללת: מלגת שכר לימוד, דמי קיום חודשיים, ליווי וחונכות אישית בתחום הלימודים, התנסות והשתלבות במקומות עבודה.

מלגות הצטיינות בגאואינפורמטיקה

המחלקה לגאוגרפיה מעניקה מלגות הצטיינות לתלמידי החטיבה בגאואינפורמטיקה. השנה הוענקה המלגה לתלמיד שסיים את לימודיו בחטיבה ולארבעה תלמידים שסיימו את שנת הלימודים הראשונה.

נורית אברך

רועי אלגביש

עקיבא האריס

אור גור

דן הראל

קול קורא לחטיבה לגאואינפורמטיקה

מלגות ופרסים

מלגות עמירן

פרופ' דוד עמירן ז"ל
2003-1910

פרופ' דוד עמירן (1910-2003), מייסד המחלקה, הוריש למחלקה לגאוגרפיה מחצית מעזבונו (המחצית האחרת ניתנה למכון לארכיאולוגיה). בצוואתו הורה שפירות הקרן יוענקו מדי שנה כמלגות לסטודנטים מתקדמים במחלקה לגאוגרפיה. השנה חולקו המלגות בפעם החמישית לשני תלמידים לתואר שלישי ולשלושה תלמידים לתואר מוסמך. (גודל הקרן השמורה הוא כשני מיליון דולר) קרן המלגות על שם פרופ' דוד עמירן מעניקה מדי שנה מלגות לתלמידים מצטיינים לתואר שני במסלול המחקרי וכן לתלמידים לתואר שלישי. המלגות ניתנות לתלמידים בכל תחומי המחקר הגאוגרפיים כולל הגאוגרפיה הפיזית, האנושית והסביבתית. ועדת המלגות המחלקתית, שיש בה ייצוג לכל תחומי המחקר במחלקה, קובעת בכל שנה מי יהיו הזוכים במלגות. המלגות מוענקות מדי שנה בטקס משותף עם המכון לארכאולוגיה. השנה התקיים הטקס במהלך חודש מרץ במחלקה לגאוגרפיה.

יאיר אשר גרינברגר (זוכה מלגת הנשיא-עמירן)

יאיר סיים את לימודי תואר הבוגר במחלקה בהצטיינות ובשנה שעברה החל את לימודי הדוקטורט במסלול ישיר בהנחייתו של פרופ' נעם שובל. יאיר עוסק בהתנהגות העתית-מרחבית של הפרט בהקשרים עירוניים וכלכליים, ובוחן הטיות מדפוס התנהגות רציונלי במקרים שונים, תוך הסתמכות על נתונים מבוססי מיקום שמקורם במכשירי GPS ועל שיטות ניתוח אקונומטריות של תהליכי קבלת החלטות.

מוטי זהר

מוטי הוא תלמיד דוקטורט במחלקה בהנחייתם של פרופ' ריכב (בוני) רובין וד"ר עמוס סלומון. נושא עבודת המחקר שלו הוא אפיון דגמי נזק מרעידות אדמה בישראל וסביבותיה במרחב ובזמן. רעידות אדמה הן בין אסונות הטבע ההרסניים ביותר לאדם וסביבתו. במהלך 3,000 השנים האחרונות הצטברו עדויות היסטוריות רבות מישראל וסביבתה להתרחשותן של רעידות אדמה ולנזקים שנגרמו בעטיין. הערכה מפוקחת של תפוצת הנזק מרעידות אלו, הנשענת על ראייה ביקורתית של המקורות ההיסטוריים, עשויה ללמד רבות על מאפייני רעידות האדמה בעבר ולהשליך על הצפוי לנו בעתיד. עבודת הדוקטורט מתקדמת מאז שנת 2010 ויש בה משום מחקר אינטר-דיסציפלינרי מובהק, המשלב היסטוריה, גאולוגיה וכלים גאוגרפיים מרחביים כדי להתמודד עם סוגיות כגון עוצמת הרעידות, פריסת הנזק, מוקדי הרעידות, אזורי הסיכון ומחזורי התרחשות.

רחל פרידמן

הגעתי לישראל מניו יורק וכעת אני תלמידה זו השנה השנייה לתואר שני במחלקה לגאוגרפיה ובמכון ללימודים עירוניים ואזוריים. בלימודי התואר הראשון התמחיתי בכלכלה והיסטוריה. במהלך השנים האחרונות עבדתי בתחומי הפוליטיקה והקהילה, למשל: במשרדי הוועד היהודי-אמריקאי (AJC) ובמשרד של הסנטור לשעבר קלינטון, בתחום החקיקה. כעת אני כותבת את עבודת התזה בהנחייתו של ד"ר גלעד רוזן. המחקר בוחן את ההיבטים הרעיוניים והמעשיים של דיור בר השגה כפי שהוא קיים בישראל.

מוטי פסל

בן 32 נשוי לנעמה ואבא לנטע, מתגורר ביישוב אלון. מנהל תוכנית חינוכית לבוגרי ובוגרות צבא במדרשת "עין פרת". סיימתי תואר ראשון בהצטיינות וקיבלתי פרס דיקן הפקולטה לחברה על מעורבות חברתית. תלמיד מ.א. במגמה גאוגרפית היסטורית. מחקרי, בהנחייתו של פרופ' ריכב (בוני) רובין, עוסק ברשת "מצדיות" - מגדלי שמירה עות'מאנים שנבנו במאה התשע עשרה על הדרך בין יפו לירושלים. המחקר עושה שימוש בניתוח מפות עתיקות, עבודת שטח וניתוח נתונים באמצעות GIS.

פרס לעבודת סמינר מצטיינת לתואר ראשון ע"ש הרצי (הרצל) הלוי ז"ל

טל אולוס זכתה בפרס ע"ש הרצי הלוי ז"ל

הפרס על שם הרצי (הרצל) הלוי ניתן השנה לטל אולוס, על עבודת הסמינר בנושא: "המשבר הכלכלי (2008-2011) כגורם המציף תחושות השתייכות וזהות באיחוד האירופי", שכתבה במהלך לימודיה בשנה ג' במסגרת סמינר בנושא "אינטגרציה כלכלית ושינוי מרחבי" בהדרכת פרופ' דני פלזנשטיין.

מנימוקי השופטים להענקת הפרס: עבודת הסמינר של טל אולוס בנושא: "המשבר הכלכלי 2008-2011 כגורם המציף תחושות השתייכות וזהות באיחוד האירופי" נכתבה במסגרת הקורס: "אינטגרציה כלכלית ושינוי מרחבי" בהנחייתו של פרופ' דניאל פלזנשטיין. העבודה נוגעת בנושא עכשווי בעל משמעות גלובלית. העבודה בנויה היטב, כתובה בצורה רהוטה עם הצגה ברורה של שאלות המחקר ומתודה מובנית. טל בחרה בשאלת מחקר מאתגרת מבחינה אמפירית, היא מראה גישה ביקורתית למחקר ומציגה גם את מגבלותיו. העבודה כוללת ניתוח יסודי וזהיר של נתוני שאלונים של Eurobarometer המהווים בסיס נתונים רחב ואמין. העבודה משווה בין ארבע מדינות שחוות את המשבר (ספרד, פוטוגל, אירלנד ויוון) לבין קבוצת ביקורת של מדינות דומות שהן נטולות-משבר

(הונגריה, פולין, אוסטריה וסלובקיה). באמצעות השוואה כפולה (לפני/אחרי, עם/בלי משבר), העבודה מטפלת בקטגוריות הבלתי מוחשיות של זהות, שייכות, דימוי והרגשת בטחון כלכלי, באמצעות מידע מצרפי ובכלי ניתוח אמפיריים. הוועדה התרשמה מאיכות עבודת הסמינר של טל אולוס והחליטה להעניק לה את הפרס על שם הרצל הלוי לשנת הלימודים תשע"ד.

אודות הפרס: הרצל (הרצי) הלוי היה סטודנט לקראת סיום לימודיו לתואר הראשון במחלקה לגאוגרפיה, כאשר פרצה מלחמת ששת הימים. הרצי גויס לשרות מילואים במסגרת אחת מחטיבות הצנחנים במילואים והשתתף במערכה לשחרור ירושלים ובה נפל בקרב. זמן קצר לאחר נפילתו של הרצל ("הרצי") הלוי, החליטה אלמנתו, גב' יפה הלוי, בסיוע המשפחה וידידיה, להנציחו באמצעות מתן פרס על שמו. הפרס מוענק מדי שנה בטקס שמתקיים סמוך ליום שחרור ירושלים במסגרת הסמינר המחלקתי לעבודה סמינריונית מצטיינת אשר נכתבה במסגרת אחד הסמינרים של התואר הראשון.

טל אולוס: גדלתי בקיבוץ צאלים שבדרום ולאחר שנת שירות, צבא וטיול התחלתי את לימודיי באוניברסיטה העברית ועברתי להתגורר בירושלים. בתואר הראשון למדתי היסטוריה וגאוגרפיה. השנה התחלתי את לימודי המוסמך במחלקה לגאוגרפיה עם התמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה. בשנה האחרונה אני עובדת באוניברסיטה כעוזרת מחקר של פרופ' רוני אלנבלום וכמתרגלת בקורס: "היסטוריה של ירושלים הרב תרבותית".

פרס ע"ש פרופ' שלום רייכמן

הוענק לד"ר קריסטינה קוק

פרופ' שלום רייכמן ז"ל
1992-1935

ד"ר קריסטינה קוק

הטקס השנתי לזכרו של פרופ' שלום רייכמן התקיים השנה במתכונת שונה מזו של עשרים השנים האחרונות. הטקס התקיים במסגרת סמינר סגל חגיגי בתחילת שנת הלימודים, ב- 27 באוקטובר 2013, בהשתתפות משפחת רייכמן, חברי סגל המחלקה ותלמידיה. הפרס על שם פרופ' שלום רייכמן הוענק השנה לד"ר קריסטינה קוק (Christina Cook), פוסטדוקטורנטית במחלקה מוונקובר, קנדה, בהנחייתם של פרופ' ערן פייטלסון וד"ר איתי פישנהדלר. ד"ר קוק הציגה את הרצאתה בנושא "ביחד ולחוד - ניהול משאבי מים וקרקע באונטריו, קנדה" והסבירה את מורכבות הגנה על מקורות המים באונטריו בשל ביזור הסמכויות בין רמות ממשל שונות (פדרלי, מחוזי ומקומי). בסיום ההרצאה, העניק פרופ' פייטלסון לד"ר קוק את הפרס בשם משפחת רייכמן.

[תקציר ההרצאה של קריסטינה קוק]

חילופים ופרישות בסגל המנהלי

לפני חודשים אחדים נפרדנו מגב' אורה אחיטוב, ששימשה מנהלית הוראה ותלמידים במחלקה ושזכתה בתפקיד חדש בפקולטה לרפואה (עוזרת למינהל במחלקה לביוכימיה ובילוגיה מולקולרית במכון למחקר רפואי). את אורה החליפה גב' יעל בר-דוד חסון שהגיעה אלינו מבית הספר להנדסה ומדעי המחשב. אנו מאחלים לשתייהן הצלחה רבה!

יעל בר-דוד חסון

התחלתי את דרכי באוניברסיטה לפני כ- 6 שנים בביה"ס להנדסה ולמדעי המחשב כרכזת תקציבי מחקר במשרד שירותי סגל. התפקיד כלל ניהול שוטף של תקציבי המחקר, סיוע בהגשת הצעות מחקר, מתן מענה לחוקרים ולקבוצת המחקר שלהם בנושאי מלגות, שכר, נסיעות לחו"ל, ארגון כנסים, הזמנות ועוד. נשואה ואם לשני ילדים ומתגוררת בירושלים.

בעלת תואר בוגר בהוראה של מכללת דוד ילין. עבדתי כמחנכת לכיתות א'- ב' במשך שלוש שנים.

בצבא שירתתי כמדנ"ית (מדריכת נוער) בבסיס גדנ"ע בשדה בוקר.

אני שמחה להצטרף למחלקה לגאוגרפיה שעליה שמעתי רבות וטובות ומאחלת שנעבוד יחד בשיתוף פעולה פורה ומהנה.

יעל בר-דוד חסון

אורה אחיטוב

כשאני מנסה להיזכר ביומי הראשון לעבודה במחלקה לגאוגרפיה, מיד אני נזכרת בזר פרחים ענק שמחכה לי על השולחן, ואלי מוצמד פתק עם איחולי הצלחה בתפקיד החדש. המחווה הזאת היא דוגמא מייצגת לאווירה הכללית הקיימת במחלקה המיוחדת הזאת.

המחלקה לגאוגרפיה הייתה בשבילי לא רק מקום עבודה שבו צברתי ידע רב, למדתי והתפתחתי, אלא גם בית שתמיד נעים לחזור אליו, גם בתקופות קשות ועמוסות. וכשצריך אפשר למצוא בו מישהו שיקשיב, ייעץ או יתמוך.

מהמחלקה לגאוגרפיה קשה להיפרד, וזאת הסיבה שבמהלך השנים למדתי להכיר לא רק את חברי הסגל המינהלי והאקדמי אלא גם עובדים שפרשו לגמלאות או עברו לתפקידים אחרים אבל עדיין מופיעים ברשימת התפוצה של המחלקה, וממשיכים להגיע לאירועים שונים.

גם עבורי הפרידה מהמחלקה לא הייתה קלה. קשה היה לי להתנתק מהאנשים שהיו חלק מהחיים שלי בשנים האחרונות: הסגל המנהלי והאקדמי, המתרגלים וכמובן הסטודנטים שחסרים לי מאוד בתפקידי החדש. מצד שני, ידעתי שאני רוצה להתקדם ולהתפתח, ואחרי שש וחצי שנים הבנתי שהגיע הזמן להמשיך הלאה. אפשר לומר שבמקרה הזה, השכל גבר על הרגש.

לסיום, כמו רבים אחרים שעברו במחלקה לגאוגרפיה, כעובדים או כסטודנטים, גם אני ארשה לעצמי להיפרד אבל לא פרידה מוחלטת, ולהמשיך להרגיש שאני חלק מהמחלקה המשפחתית הזאת.

אורה אחיטוב

רחל קנגיסר (קליימן) אחריות ספריית המפות, עם פרישתה לגמלאות

בשנת הלימודים הראשונה לאחר מלחמת העצמאות, שנת 1949 - 1950 נפתחה המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית בראשותו של פרופ' דוד עמירן. הרקע האקדמי הראשוני של דוד עמירן היה בנושאים גיאוגרפיים-פיסיים: גאומורפולוגיה וקלימטולוגיה. לאוניברסיטה נכנס בהמלצתו של הפרופ' לגיאולוגיה, ליאו פיקרד, וסייע בהקמת הספרייה הגאולוגית.

ארבעה נושאים אפיינו את המחלקה לגאוגרפיה בראשית דרכה:

(1) הסיור בשטח. המחלקה נודעה בסיוריה הרבים בכל הארץ, בייחוד בנגב, ואף ברחבי סיני, בתקופות שבהן היה אזור זה תחת שלטון ישראל. עמירן הוביל ביד רמה את הסיורים הנרחבים ובכך המשיכו תלמידיו. הנגב היה כר פורה למחקרים, ואחת מעבודות הדוקטור הראשונות במחלקה הייתה זו של פרופ' יהודה קידר, על החקלאות העתיקה בנגב. עבודה זו שימשה בהמשך יסוד להתעניינות של חוקרים חשובים רבים נוספים בנושא זה.

(2) המפה, תצלום האוויר ומדור הכרטוגרפיה. דעתם של כל מורי המחלקה הראשונים הייתה כי המפה היא המכשיר החשוב ביותר ללימוד הגאוגרפי וכי בלעדיו ילקה מחקר זה. פרופ' יצחק שטנר, המורה הבכיר השני

במחלקה, פרסם את ספרו הראשון והחשוב על מפת ארץ ישראל ותולדותיה. לאחר מכן פנה פרופ' שטנר ללימוד והוראת הגאומורפולוגיה. במחלקה הוקם האוסף האקדמי הראשון בארץ של תצלומי אוויר כמכשיר לימודי. כן הוקם בה, כבר מראשיתה, מדור הכרטוגרפיה, שהפך להיות עמוד תווך של המחלקה, ביצירת מפות מקוריות להוראה, בסיוע למורים ולתלמידים בהכנת מפות מחקר וביזום וביצוע המפעל החשוב של "אטלסי ישראל וירושלים" בשיתוף עם מחלקת המדידות הממשלתית.

(3) הלימוד הגיאוגרפי-הרגיונלי. דרך הלימוד המחקרית ורוב העבודות הראשונות לקבלת תואר דוקטור שנכתבו במחלקה, התבצעו בהתאם לשיטת הלימוד הרגיונלית. כלומר, באזור מסוים נחקרים כל תחומי הידע הגאוגרפיים, הקשרים ביניהם והייחוד הרגיונלי. פרופ' יהודה קרמן, המורה הבכיר השלישי במחלקה, ביצע עבודה כזו על עמק החולה, שפורסמה כספר, ועבודה מפורטת על אזור השרון, שזכתה אף היא לפרסום נרחב. פרופ' דב ניר כתב עבודת דוקטור על עמק בית שאן, ואני החתום מטה, כתבתי על עמק הירדן התיכון. שתי העבודות נתפרסמו כספרים.

(4) הספרייה המחלקתית. עד לעליית הפקולטות העיוניות של האוניברסיטה מגבעת רם להר הצופים לאחר שנת 1967, בראשית שנות השמונים של המאה העשרים, הייתה למחלקה לגאוגרפיה ספרייה אקדמית משלה, כמו לרוב המחלקות באוניברסיטה. ספרייה זו טופחה בייחוד בידי המורים בחוג, ושימשה בית חם לכל המורים והתלמידים במחלקה, בניהול הספרניות.

בשנת 1974 הגיעה למחלקה לגאוגרפיה נערת חמד צעירה, רחל קליימן-קנגיסר, אשר החלה בלימודי התואר הראשון. לאחר מלחמת ששת הימים בשנת 1967, עם פתיחת האפשרויות להגיע לעיר העתיקה ולאוצרות ההיסטוריים שבה, ולאחר ששבתי מהשתלמות בתר-ד"ר באנגליה, התפתחה מאוד במחלקה לגאוגרפיה המגמה הגאוגרפית-היסטורית שלוותה בסיורים רבים ולימוד גאוגרפי-היסטורי של ארץ-ישראל כולה והעיר ירושלים בפרט. התלמידה רחל קנגיסר "נדלקה" לכיוון לימוד זה והפכה בו לציר חיבור מרכזי.

לאחר סיום לימודי התואר הראשון המשיכה ללימודי המוסמך ואף סיימה אותם ושימשה כעוזרת הוראה במחלקה. אז החל מתגבש בספריית המחלקה המדור לצילומי אוויר ואוסף חשוב של מפות היסטוריות, במיוחד מתקופת העת החדשה, ומפות רבות חדשות בנות הזמן. בשנת 1980 עם העלייה של הפקולטות העיוניות של האוניברסיטה להר הצופים, והמחלקה לגאוגרפיה בתוכן, הוחלט לאחד את כל הספריות המחלקתיות של רוב הפקולטות האלו לספרייה מרכזית בהר הצופים. ספריית המחלקה השתלבה באיחוד זה, אבל נקבע שחלק ספריית המפות יישאר בתחום אזור הגאוגרפיה, וימשיך להיות קשור ומפוקח על-ידה. רחל קנגיסר קיבלה על עצמה לנהל את ספריית המפות ובמרוצת תקופה של יותר משלושים שנה ביססה ופיתחה מחלקה זו, עד שהפכה לנכס מרכזי של האוניברסיטה העברית וכלל החוקרים בארץ כולה. ההוקרה של כולם נתונה לה בעת פרישתה מהאוניברסיטה. על מסירותך ופעילותך הכה-ארוכה, היי ברוכה. בשם כל החברים המוקירים,

יהושע בן-אריה (פרופ' אמריטוס)

[דברי הפרידה של רחל קנגיסר]

מדור בוגרים

"בכל מקום יש מישהו משלנו"

עפרה אש

ראש אגף שיווק ותקשורת של האוניברסיטה העברית

גב' עפרה אש

סיימתי תואר ראשון בלימודי גאוגרפיה בשנת 1987. למדה גאוגרפיה - גדלתי בבית ובתנועת הנוער הצופים על טיולים ועל היציאה לטבע, בצבא המשכתי את החיבור החזק לנושא - הייתי משק"ית חוויה וקצינת חינוך וידיעת הארץ. כן, את פרופ' רוני אלנבלום אני מכירה עוד משם. הבחירה בלימודי גאוגרפיה הייתה טבעית. במהלך הלימודים למדתי שגאוגרפיה אינה רק טבע וסביבה כי אם גם תכנון עירוני. לאורך כל תקופת הלימודים עבדתי בהדרכת טיולים, בעיקר ביד בן-צבי. היו אלו ימים שבהם הדרכנו בעיר העתיקה, ובכל הרובעים הסתובבנו בצורה חופשית, לבד ועם קבוצות. הלוואי שתקופה זאת תחזור.

בתום לימודי לתואר הראשון בגאוגרפיה ויחסים בין-לאומיים התחבטתי, כמו רבים וטובים, בשאלה מה הלאה... היה לי ברור שאני הולכת על תואר שני. החיבור לעולם העסקי והעניין בו תמיד היו קיימים אצלי, ועוד בהיותי ילדה קראתי את מדורי הכלכלה בעיתון הארץ. כך התגלגלתי לתואר שני במנהל עסקים.

מאז תום הלימודים, בשנת 1990, אני עובדת בתחום של שיווק ופרסום. בתפקידים שעסקו בתחום המחקר השיווקי (הקמה וניהול יחידת המחקר השיווקי של קבוצת העיתונים 'הארץ'), משרד פרסום, ניהול שיווק בסקטור הציבורי והעסקי, ומזה שנה ורבע - ראש אגף שיווק ותקשורת של האוניברסיטה העברית. זהו תפקיד חדש באוניברסיטה, והיה עלי גם להקים אגף שמבוסס בחלקו על מחלקת הדוברות שהייתה באוניברסיטה. העבודה מרתקת ומאתגרת בכל יום מחדש, גם בתחום השיווק וגם בתחום התקשורת.

מהלך זה של קריירה יצר אצלי תחושה חזקה שעדיף ללמוד את מה שאתה אוהב, ללכת עם הלב, ואחר כך לראות איך הדברים מסתדרים, כי הדברים מסתדרים.

ברכות

ברכות למוריני המצטיינים (סמסטר ב' תשע"ג וסמסטר א' תשע"ד):

פרופ' רוני אלנבלום, פרופ' שלמה חסון, פרופ' ריכב (בוני) רובין, פרופ' ערן רזין, פרופ' אורי דין, פרופ' עמוס פרומקין, ד"ר אמילי סילברמן, ד"ר תמיר גרודק, מר עדי בן-נון, גב' רותי הררי-קרמר, מר אחישלום אלמוג ומר עמית טובי.

פרופ' עמוס פרומקין

פרופ' אורי דין

פרופ' ערן רזין

פרופ' ריכב (בוני) רובין

פרופ' שלמה חסון

פרופ' רוני אלנבלום

מר עמית טובי

מר אחישלום אלמוג

גב' רותי הררי-קרמר

מר עדי בן-נון

ד"ר תמיר גרודק

ד"ר אמילי סילברמן

פרופ' דני פלזנשטיין

ד"ר רוני דרורי

ברכות לפרופ' דני פלזנשטיין על מינויו ליועץ ה-OECD

בנושא: Local Job Creation במסגרת: Local Economic and Employment Development (LEED) Division at the OECD

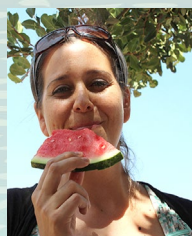
ברכות לד"ר רוני דרורי

על אישור הדוקטורט בנושא: "התפרושת המרחבית של מקורות פחמן חד חמצני ממקורות שונים והקשרה למערכות סינופטיות מעל אגן הים התיכון" בהדרכת פרופ' אורי דין ו- Prof. David Edwards

מהווי המחלקה

סיור המחלקה לגאוגרפיה התקיים בכ"ח באייר תשע"ד, 28 במאי 2014

הסיור החל בביקור במערת התאומים שם שמענו מעמוס פרומקין על ממצאים גאוארכאולוגיים שנתגלו במערה לאחרונה ועל השערות למקורם. קרירות המערה וחשכתה, עם רחש העטלפים, שימשו תפאורה מתאימה לסיפורים שונים על "מתאבנים" למיניהם. בהמשך סיירו בהדרכתה של אדריכלית אילנה סירקיס מלשכת התכנון של מחוז ירושלים בשכונת העיר בית שמש. אילנה הציגה סוגיות שונות הקשורות בתכנון ופיתוח העיר על רקע המאבקים שעלו לאחרונה לכותרות. חלקו האחרון של הסיור עסק בהקמת קו המים החמישי לירושלים בהדרכתו של אפרים שלאין (תכנון פיסי לישראל). על ההיסטוריה של קווי המים לירושלים שמענו באתר דזל חולדה מעליזה הר שושנים, מדריכה של מקורות; ביער הנשיא ובצומת אשתאול הציג לפנינו אפרים שלאין את נושא הקמת התשתיות והשיקום. במהלך הסיור נפרדנו מרחל קנגיסר, שפרשה מעבודתה בספריית המפות.

סיורים לחו"ל

סיור ברומא

בשניונים ציביליזציוניים ובמשמעותם ועוד ועוד. הדיון שקיימנו על התבליטים ב"מזבח השלום" של אוגוסטוס, על שחזור המזבח בידי מוסוליני במיקום חדש אל מול קברו של אוגוסטוס עצמו ועל גדת הטיבר, ועל ההחפצה של הטקסטים המקוריים בלטינית ובאיטלקית, והדיון בטקסט ה- Res Gestae שהתחבר על ידי אוגוסטוס עצמו ונחקק בזמן מוסוליני על קירות הבניין, היה בעיניי מופת של סמינר אקדמי מרתק, והלוואי שירבו כמותו. הניתוח של הכיכר הפשיסטית המקיפה את מזבח השלום והדיון על השחזור הפוסט מודרני של הבניין היו רק הדובדבנים שבקצפת.

סרטון הסיור: <http://youtu.be/LGyz12PO7PM>

על הסיור הלימודי המתקיים ברומא זאת השנה הרביעית [והשלישית ברציפות] בשיתוף פעולה של המחלקה עם אלכס יעקובסון (מומחה להיסטוריה של רומא), מריו שניידר (מומחה להיסטוריה ולפוליטיקה של איטליה בעת החדשה ותחת השלטון הפשיסטי) ושירלי סיגל (אמנית יוצרת) מספר רוני אלנבלום שיזם וריכז את הקורס: "הקורס ברומא היה מהקורסים המעמיקים שלימדתי מימי. הוא כלל דיונים שהתחילו ברמה ספציפית אבל הוליכו לדיונים תאורטיים מרתקים, שהלכו והעמיקו ככל שהקורס התקדם. עסקנו שם במשמעות המקום, במשמעות הזיכרון במרחב הציבורי, בדרכי השימוש הפוליטי והתעמולתי במרחב, באמנות ובארכיטקטורה,

הקולוסיאום

שער הניצחון של טיטוס

ברניני: האקסטזה של סנטה תרזה

הקבר של ויטוריו עמנואל השני

משתתפי הסיור ומדריכיו בדיון

משתתפי הסיור על רקע עמוד טריאנוס וכנסיות "השם הקדוש ביותר של מריה בפורום טריאנוס" וכנסיית "מריה הקדושה של לורטו"

סיור לברצלונה

בחודש מאי השנה יצאו בפעם השלישית ברציפות 33 תלמידי המחלקה לגאוגרפיה לסיור בן שבוע בברצלונה ודרום קטלוניה בהדרכתו של פרופ' נעם שובל. הסיור כלל ביקור בעיר טאראגונה (טאראקו הרומית), טורטוסה, קוסטה דוראדה וברצלונה.

סרטון הסיור: <https://www.youtube.com/watch?v=A0EvR4uQMV8>

